

Мале підприємництво в системі чинників трудової реабілітації інвалідів: регіональні аспекти розвитку

Формування ринкового середовища вимагає нових підходів до вирішення питань трудової реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Низький розмір пенсій та соціальної допомоги не дозволяють інвалідам вийти зі стану скрути, не дають можливостей придбання навіть найнеобхідніших товарів на прожиття, не кажучи про інвалідні коляски, слухові апарати, протези, ліки, культурно-побутові товари, одяг, автомобілі, житло тощо.

В цих умовах велика кількість інвалідів прагнуть покращення власного матеріального становища шляхом працевлаштування. За нашими оцінками, близько 20% інвалідів у Кіровоградській області готові займатись надомною працею за умови надання їм коштів на придбання швейних машин, інструментів, засобів для ремонту взуття, одягу, парасольок, годинників тощо. За умови отримання стартового капіталу 22-25% інвалідів, які проживають у сільській місцевості, бажають працювати у сфері побутового обслуговування населення, а також займатись бджільництвом, квітникарством, садівництвом.

Таким чином, велику роль у сприянні трудовій реабілітації інвалідів має відіграти створення сприятливих умов для становлення і розвитку малого бізнесу. Як свідчить зарубіжний досвід, в США, Західній Європі, Японії близько 60-70% робочих місць створюється в сфері малого бізнесу [1, с. 40].

В Україні, на жаль, частка працюючих у сфері малого та середнього бізнесу становить лише близько 9,0% зайнятого населення. Найменша концентрація малих підприємств спостерігається у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Кіровоградській, Луганській, Полтавській, Рівненській, Тернопільській, Черкаській, Чернігівській областях [2].

Водночас, важлива роль малого підприємництва в національній економіці, як справедливо зазначає Г. П'ятницька, проявляється не лише через економічні, а, передусім, соціальні його функції: створення нових робочих місць; пом'якшення соціальної напруги і демократизація ринкових відносин шляхом формування середнього класу суспільства, зміні життєвих орієнтацій значної частини населення в бік активної соціальної інтеграції [1, с. 39].

Підтримка малого підприємництва має здійснюватись на основі державної стратегії по відношенню до малого бізнесу; створення ринкової регуляторної системи, перегляду податкової політики на користь малого підприємництва. На нашу думку, підприємства для інвалідів доцільно звільняти на деякий термін від оподаткування. Особливого значення для малого бізнесу інвалідів набуває майнова підтримка, яка, окрім пільгового кредитування, має включати надання в оренду майна з правом викупу у власність. Необхідними є також спрощення порядку реєстрації малих підприємств для інвалідів та надання допомоги у отриманні замовлення на виготовлення продукції.

У забезпеченні трудової реабілітації осіб з обмеженими можливостями значна роль має бути відведена розробці регіональної політики розвитку трудового потенціалу інвалідів, сприяння їх професійній, трудовій та соціальній реабілітації. Досвід реалізації державної соціальної політики таких країн, як Іспанія, Німеччина, Фінляндія свідчить про те, що програми професійної підготовки і перепідготовки інвалідів, а також заходи сприяння трудовій реабілітації інвалідів розробляються саме на рівні регіональних адміністрацій у співробітництві з місцевими освітніми закладами, підприємницькими асоціаціями і

профспілками [3, 4]. Регіональна підтримка малого бізнесу інвалідів, на наш погляд, має полягати в реалізації таких задач:

- сприяння підвищенню підприємницької активності шляхом надання пільг, створення економічних, соціальних і психологічних стимулів, розвитку соціального партнерства;
- підвищення ефективності використання трудового потенціалу інвалідів шляхом сприяння в підготовці та перепідготовці осіб з обмеженими можливостями з урахуванням потреб регіону, здійснення регіонального мотиваційного моніторингу інвалідів, що бажають працевлаштування, навчання або перенавчання;
- сприяння в реалізації бізнес-проектів для інвалідів шляхом надання їм регіональних субсидій, додаткових пільг підприємствам, які працевлаштовують інвалідів, через надання підтримки регіонального фонду держмайна в наданні приміщень підприємствам інвалідів;
- координація і посилення зв'язків між малими підприємствами інвалідів та потенційними інвесторами, підприємствами великого бізнесу, підприємствами торгівлі за допомогою реклами в засобах масової інформації.

Література

1. П'ятницька Г. Роль малого підприємництва в процесі розбудови національної економіки та підходи до розв'язання основної суперечності його розвитку // Економіст. – 2004. – № 9. – С. 38-41.
2. Статистичний щорічник України за 2003 рік. – К.: Вид-во „Консультант”, 2004. – 632 с.
3. Понделко Г. Испания: социальное измерение демократических преобразований // МЭиМО. – 2004. – № 1. – С. 80-88.
4. Соціальні трансформації: міжнародний і вітчизняний досвід (монографія / В.М. Новіков, Н.П. Сітнікова, Л.А. Мусіна, В.В. Семенов; за ред. д.е.н., проф. В.М. Новікова. – НАН України. Ін-т економіки НАНУ, 2003. – 253 с.